

ILLUSTREREDE KLASSIKERE™ – 10
Udgivet 2008 af Egmont Serieforlaget A/S
Redaktion: Anders Hjorth-Jørgensen og Michael G. Nielsen
Markedsføring: Helle Fruergaard
Ansvarlig udgiver: Jan Neiiendam
Design: Stein Hjelmerud

Copyright © 2008 First Classic, Inc. All Rights Reserved.
Published with the written licensed permission of First Classic, Inc.

License by Agentur Fuchs, Stuttgart.
Trykt hos Gummerus Printing, Finland 2008.
ISBN 978-87-7679-424-8
www.klassikere.serieforlaget.dk

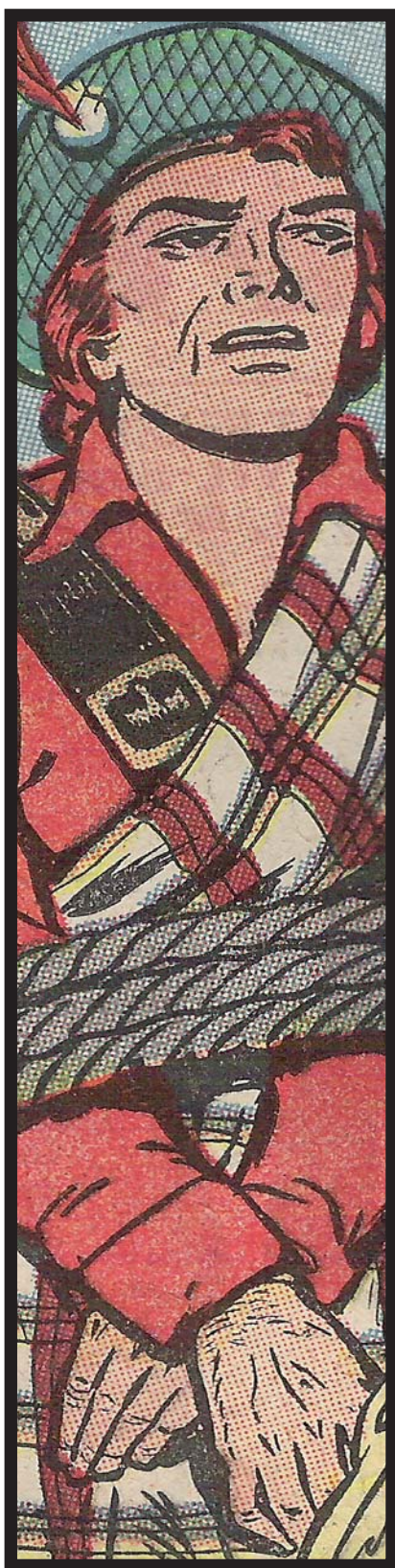
Walter Scott
ROB ROY

Walter Scott
IVANHOE

James Fenimore Cooper
PRÆRIEN

Alexandre Dumas
GREVEN AF MONTE CHRISTO

EGMONT
Serieforlaget

ILLUSTREDE KLASSIKERE var tegneserier baseret på kendte bøger. Ideen var, at hæfterne skulle tjene som en introduktion til litteraturen. I Danmark blev de første hæfter i serien udgivet i 1955, og de fortsatte med at udkomme indtil 1976. Ialt 227 numre, hvoraf 79 af de sidste 83 var af europæisk oprindelse. 1969-74 udkom 65 af de oprindelige amerikanske titler som *Stjerneklassiker*.

Bogserien *Illustrerede Klassikere* har som mål at udgive hæfteserien kronologisk, som den blev publiceret 1955-76, og benytter de danske førsteudgaver som basis for udgivelsen.

Mange af USA's gode tegneseriehåndværkere bidrog til *Illustrerede Klassikere*. En af disse var den meget flittige Rudolph Palais, som i denne bog er repræsenteret med to markante bidrag til serien, *Prærien* og *Rob Roy*. Derfor er bogen også dedikeret til ham og forsynet med en uddybende artikel om hans karriere som tegner indenfor den unge amerikanske tegneseriehæftebranche.

Men når det er sagt, må man også konstatere, at ikke alle udgivelsens tegnere kunne kalde sig gode tegneseriehåndværkere. Heldigvis så man ikke mange af dem i den danske udgivelse, men de var med til at præge de første *Illustrerede Klassikere* i negativ grad. Oprindeligt blev denne bogs to andre titler, *Ivanhoe* og *Greven af Monte Cristo*, præget af sådanne tegnere. Da hæfterne i 1957 forelå i dansk oversættelse var indholdet ændret til det bedre af henholdsvis Norman Nodel og Lou Cameron. Det kan man konstatere ved selvsyn, for *Bog 10* giver også mulighed for at sammenligne første- og andenudgaverne af disse tegneseriefortolkninger af to af verdenslitteraturens udødelige klassikere.

Anders Hjorth-Jørgensen
februar 2008

ROB ROY

Rudy Palais 6
af Haakon W. Isachsen

Robert Red MacGregor 12
af Hanna Innsedt

Disneys Rob Roy 16

Rob Roy 17

IVANHOE

Ridderen og jødens datter 66
af Nils Nordberg

Edd Ashes Ivanhoe 70

Ivanhoe 71

Sir Walter Scott 118

PRÆRIEN

Natty Bumppos svanesang 120
af Karl Jacob Skarstein

Prærien 125

GREVEN AF MONTE CRISTO

Dumas og Dantés 172
af Nils Nordberg

Ray Ramseys greve 176
af Anders Hjorth-Jørgensen

Greven af Monte Christo 177

Alexander Dumas 224

Rudolph Palais arbejdede i tegneseriebranchen i godt og vel 15 hektiske år. Han dukkede op kort efter tegneseriehæfternes entre på markedet og forsvandt igen, da branchen blev tvunget i knæ af tegneseriehæftets og censur midt i 1950'erne.

Rudolph Palais blev født i Hoboken, New Jersey, 21. marts 1912. Faderen havde studeret kunst i Wien, før han rejste til USA, hvor han blev beskæftiget som teknisk tegner.

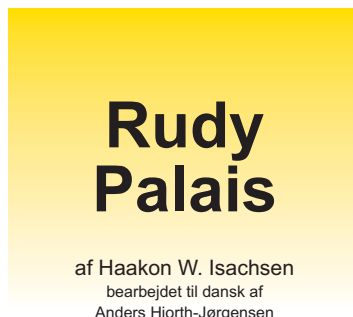
Mens Rudy var lille, plejede faderen at læse avisernes tegneserier for ham - specielt *The Katzenjammer Kids* (Knold og Tot) og *Mutt and Jeff* (Store Klaus og Lille Klaus) var favoritterne.

Efterhånden fik unge Rudy også sans for de tegnere, der bidrog til periodens ugeblade, bl.a. J. C. Leyendecker i *Saturday Evening Post* og Norman Rockwell. Han begyndte også selv at tegne på et tidligt tidspunkt og var så heldig at være omgivet af mennesker, som opmuntrede ham. Han var derfor ikke i tvivl om, hvor det var, han ville tjene sine penge.

UD I ARBEJDSLIVET

Faderen døde tidligt, så som den ældste søn måtte Rudy bidrage til familiens indtægter. Hans tegnelæreren mente, at han skulle studere kunst i Europa, men selvom rejsen blev betalt, måtte Rudy afslå. For som han sagde til sin lærer: "Hvis De sender mig til Europa, vil De så tage vare på min mor, søstre og brødre?"

Samtidig var han så småt ved at gøre karriere som baseballspiller og fik tilbud om at tage til Florida, hvor alle de store hold var på udkig efter talenter. Men det ville koste Rudy 200\$, og de penge havde han ikke. Så det blev hans evner som tegner, han måtte leve af. 17-18 år gammel fik han arbejde i et firma, som

af Haakon W. Isachsen
bearbejdet til dansk af
Anders Hjorth-Jørgensen

"Jeg havde så mange opgaver, at jeg aldrig læste historierne. Jeg læste kun billedbeskrivelserne. Men nu hvor jeg har tid til at studere dem ... Jeg var bedre, end jeg selv var klar over."
- Rudy Palais, 2004¹

Rudy Palais fotograferet 36 år gammel omkring det tidspunkt i 1948, hvor han tegnede Prærien.

udførte plakater og udstillinger til biografer og forretninger. Men han var knapt startet i dette job, før det store børskrak i 1929 indledte Depressionen i 1930'erne. "Det var en tid, hvor professorer solgte æbler på gadehjørnerne. Men jeg var en ung mand med penge på lommen," fortalte Rudy Palais. Heldigvis for ham og hans familie havde filmbranchen en periode med blomstring, og biograferne blev flittigt besøgt. De store biografer skiftede

udstilling fem gange om måneden, så hver fredag arbejdede Palais og hans kolleger fra 8 til 23 for at få de nye plakater klar.

FEM ÅR MED FILMPLAKATER

Mange af Rudy Palais' plakater blev malet til Warner Brothers, og i den forbindelse mødte han flere af filmselskabets stjerner, når de kiggede indenfor for at beundre resultatet. Filmstjerner som Edward G. Robinson, James Cagney, Jean Muir og Bette Davis. På et tidspunkt malede han og en kollega et næsten fire meter højt portræt af Edward G. Robinson, som blev hængt op over indgangen til biografen.

Desværre medførte en strejke hos Warner Brothers en pause i filmpremiererne, så Rudy Palais blev afskediget.

Derefter udførte han en del arbejde for The Medal Gold Ice Cream Company og designede bl.a. firmaets Popsicle logo, som i forskellige varianter er anvendt indtil i dag. Rudy Palais fik 20\$ for dette arbejde, men som han selv sag-

Plakater for Colombia Pictures B-film fra 1937. Det vides ikke, om de har været igennem Rudy Palais' hænder, men de er typiske eksempler på den stil, han arbejdede indenfor.

de efterfølgende: ”På den anden side var 20\$ for et tyve minutters job store penge.”

Derefter fik han ansættelse hos Colombia Pictures og tilbragte de næste fem år med at male filmplakater her. Selv anslog han at have malet mindst 750 plakater til selskabets B-film. Plakaterne til de store film blev udført af mere erfarne tegnere.

Når han var færdig med en plakat gik den til trykkeriet, hvorefter han gik igang med næste opgave. Tre plakater om ugen.

DEBUT I TEGNE-SERIE- BRANCHEN

Rudys ti år yngre broder, Walter, var også en dygtig tegner, men var begyndt på teologiske studier ved Princeton University. Han havde imidlertid brug for et job i sommerferien og stak derfor hovedet indenfor hos storebroderen på Colombia Pictures for at få råd. Ruby rådede ham til at få arbejde indenfor den nye tegneseriehæftebranche. I løbet af en uges tid blev han ansat i Jerry Igers tegneseriestudio² - som håndtekster. Men snart begyndte Walter at få reelle tegneserieopgaver og kunne så fortælle kollegerne, at hans storebroder Rudy var en endnu dygtigere tegner. Som sagt så gjort og Rudy bed på krogen. Han lagde vejen forbi Iger Studio for at se, hvad de beskæftigede sig med, blev bidt af bacillen og bestemte sig for, at han også ville satse på et arbejde med tegneserier. Det, som specielt fristede ham, var muligheden for at tegne så meget forskelligt - til at kunne bruge sin kreative fantasi og ikke blot tegne efter de fotos, filmnsselskabet forsynede ham med.

Rudy Palais begyndte at arbejde for Jerry Iger i 1941. Til at begynde med

Rudy Palais-forside til *Terrific Comics* #4/1944.

tegnede han layout-skitsen til andre tegnere og avancerede til at tegne baggrunde, før han endelig fik mulighed for at skitsere, tegne og rentegne sine egne sider.

Han var noget af en arbejdsbi og arbejdede ofte 10-15 timer hver dag. Hans evner blev bemærket af Everett "Busy" Arnold, chef for tegneserieforlaget Quality Comics.

Arnold var manden, som i 1940 indgik aftale med Will Eisner om avisserien *The Spirit*. Ligeledes var han manden, der lancerede Jack Coles enestående superhelteparodi i hæftet *Police Comics*.

Arnold overtalte nu Jerry Iger til at lade Rudy Palais, Reed Crandall og flere andre af Studio-tegnerne udelukkende tegne til Quality's hæfter.

FLITTIG FREELANCER

Rudy Palais' tilknytning til Iger og "Busy" Arnold fik dog efterhånden status af freelance-arbejde.

Hvis disse ikke kunne give ham tilstrækkelig med opgaver stod det ham som freelancer frit for at påtage sig opgaver for andre.

Den frihed forstod han at be-

nytte sig af. Han følte ingen tilknytning til bestemte forlag eller redaktioner og tog de jobs, som bød sig. "Måden, det fungerede på, var for mig som en kædereaktion. Jeg leverede mine sider og fik et nyt manuskript og betaling," fortalte han. Så længe han fik betaling og nye opgaver, var Rudy Palais tilfreds. Han holdt sig til tegningen. På et tidspunkt forsøgte han at skrive et manuskript, men droppede det hurtigt, da det gik op for ham, hvad det ville få af økonomiske konsekvenser. Han kunne færdigtegne en side eller to hver dag, hvilket gav ham en indkomst på 35 \$ pr. side. Som

manuskriptforfatter fik han 3 eller 4 \$ pr. side, og det tog ham 1-2 dage at skrive et manuskript.

For folk som William Woolfolk, manuskriptforfatter på Quality Comics stillede sagen sig anderledes. Han kunne dagligt færdiggøre 3-4 historier, så han fik en acceptabel indtægt ud af det.

Men Rudy Palais arbejdsiver havde en bagside. Privat plejede han kun i ringe grad social omgang med kolleger og havde i det hele taget kun få venner indenfor branchen.

FORBRYDELSE BETALER SIG

En af Rudy Palais' vigtigste opgaver som freelancer var til Lev Gleasons seriehæfte *Crime Does Not Pay*, en legendarisk udgivelse, som blev solgt i flere millioner eksemplarer hver måned. Charles Biro var redaktør på hæftet, og han og Rudy Palais havde gået i folkeskolen sammen. Det førte bl.a. med sig, at Biro endnu som voksen til stadighed forsøgte at inponere Palais med, at han også kunne tegne.

Et af Rudy Palais' vigtigste bidrag

til *Crime Does Not Pay* var den gennemgående figur Mr. Crime. Ideen kom fra Charles Biro. Han beskrev den fortællefigur, han ønskede i en speciel tegneserie, og Palais tegnede ham. En tynd mand med høj hat og spøgelsesagtig fremtoning, som skulle kommentere handlingen med en infam latter og hviske onde råd til seriens personer. Figuren blev så vellykket, at Biro og Gleason gjorde ham til fast fortæller i hæftet. Mr. Crime var den første, gennemgående figur, som kun introducerede hæftets historier, men han spillede ikke nogen rolle i disse. En ide, som senere blev taget op i andre forlags hæfter - specielt i skrækhæfterne. Rudy Palais tegnede indtil 1954 for

Til venstre: #24/1942 med forside signeret Charles Biro.
Herover: splash-side fra 1946 tegnet af Bob Q. Siegel - begge med Mr. Crime som kommentator.

en lang række forlags hæfter, bl.a. for Fiction House, Hillman, Fox Comics, Holyoke, Hilman, Marvel/Timely, Ace, Harvey og National/DC.

CLASSICS ILLUSTRATED

I 1945 fik Iger Studio¹ ansvaret for indholdet i *Classics Illustrated*, men først i 1945 fik Rudy Palais sin første klassiker-opgave. Han blev bedt om at omsætte James Fenimore Coopers *The Pioneers* til *Classics Illustrated* #37.

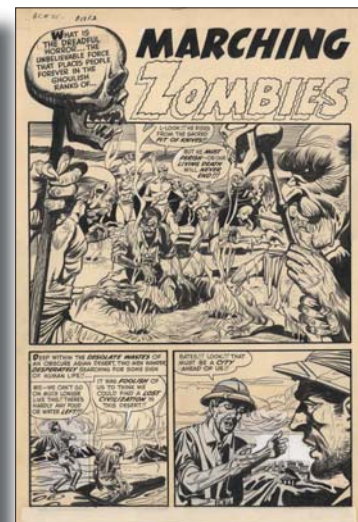
I løbet af de næste syv år blev han tegner på yderligere otte af seriens

titler. Selv på sine gamle dage kunne Palais more sig over de frister, han fik til at færdiggøre dem: "Sædvanligvis fik jeg tre måneder til at tegne et hæfte. Det gav mig et kick at arbejde for dem (red: Gilberton), for samtidig med, jeg var travlt beskæftiget med at spytte historier ud til andre forlag, havde jeg hele tre måneder til at tegne 50 sider til *Classics Illustrated*."

Den lange frist gjorde det muligt for ham at placere arbejdet med siderne til *Classics Illustrated* i de frirum, som andre opgaver gav ham. Selv om betalingen var lavere end andre forlags (20 \$ pr. side), var arbejdet alligevel velkomment. "Det var som at finde guld for enden af regnbuen," udtalte han senere.

I modsætning til andre tegnere opfattede Palais det ikke som et stort problem, at Gilbertons redaktører var så nidkære, når det handlede om at få detaljerne så historisk korrekte og autentiske. Hvis han fik kommentarer om fejl på de blyantstegninger, han præsenterede, rettede

Rudy Palais bidrag til forlaget Harveys hæfter 1952: fra venstre splash-side til *Tomb of Terror* #5, derefter original-side til *Tomb of Terror* #6. og original side til *Black Cat* #35.

Side fra *The Pioneers* (Læderstrømpe) af James Fenimore Cooper - *Classics Illustrated* #37 og *Illustrerede Klassikere* nr. 84. Siden blev tegnet af Rudy Palais i 1947, men den var fraværende, da titlen udkom i Danmark. I mellemtiden havde Gilberton-redaktionen omarbejdet hæftet fra 56 til 48 sider.

En side fra *Crime and Punishment* af Fjodor Dostoevsky (*Classics Illustrated* #89) tegnet af Rudy Palais i 1951. Titlen udkom ikke i Danmark, formodentlig fordi den danske redaktion under indflydelse af tegneseriehietzen, som også var nået Danmark, ville undgå kritik pga. det voldsomme indhold.

han det her og nu og tog siderne med hjem til rentegning. "Jeg fik kun få redaktionelle korrektioner," kunne han efterfølgende fortælle. Men han indrømmede også, at han gjorde sit hjemmearbejde og fandt dokumentation, som viste, hvordan tingene skulle se ud: "Lad os sige, at man skulle tegne et kostumedrama fra en specifik tidsperiode. Så fik jeg fat i en bog og gennemgik den, så detaljerne kom på plads. Man kan ikke være mere nøjagtig."

I *Rob Roy* optræder MacGregor-klanen således ikke i kilt men i "belted plaids", for historien udspilles i 1715, og det var skotternes traditionelle klædedragt indtil da. Først i det følgende århundrede tog kilten den form, vi kender i dag.

Godt nok er Palais' MacGregor-klan

lidt vel uniformeret i forhold til den fattige skotske virkelighed i 1700-tallet, men alle bærer "belted plaids". Til gengæld har han glemt at studere Rob Roy klanens tartan, som på det tidspunkt så således ud:

UD AF TEGNESERIEBRANCHEN

Rudy Palais sørgede for hele tiden at have illustrations- og reklameopgaver udenfor tegneseriebranchen. Det viste sig at være fornuftigt, da den

store tegneseriehietz i første halvdel af 1950'erne førte til lukning af flere forlag, og en række serietegnere som følge heraf kiggede efter andet indtægtsgivende arbejde.

Palais havde i forvejen en fod indenfor i reklamebranchens, og derfor var det naturligt for ham at satse helhjetet på denne branche.

Han fik hurtigt arbejde og befandt sig snart som Art Director hos et reklamebureau i Bridgeport, Connecticut. Samtidig begyndte han at arbejde med foto både teknisk og som udtryksmiddel.

I ca. 10 år var han Art Director for bureauet Rosner & Lewis, hvorefter han i en periode arbejde i sportsudstyrsfirmaet Devega. Derefter gik turen til trykkeriet Mercury Press, før han igen blev freelancer med

Rudy Palais' titelside til *Pitcairn Island* i 1953 er et godt eksempel på den intense og dynamiske figurtegnning, som især prægede hans sidste arbejder for Gilberton.

eget trykkeri og arbejde for forskellige reklamebureauer.

I et kort tidsrum i 1960'erne lod Palais sig igen lokke af tegneserierne, da Charlton Comics henvendte sig til ham: "Hvad har du lyst til at lave til os? Magasinillustrationer eller tegneserier?"

Palais tegnede en håndfuld serier til forlaget, men han syntes det tog for lang tid i forhold til de reklameopgaver, han arbejdede med. Og han fandt ud af, at han havde mistet interessen for tegneserier.

FREDELIGE ÅR

Efterhånden svigtede helbredet, Rudy Palais besluttede at gå på pension og trak sig tilbage til Connecticut. Han fortsatte med at tegne og male for sin egen fornøjelses skyld - ikke med publicering for øje. Han indrømmede, at når han faldt over en tegning eller et maleri, som imponerede ham, kopierede han det streg for streg, penselstrøg for penselstrøg - for at få indtryk af kunstnerens tankegang og oplevelse. Rudolph Palais døde i 2004, 92 år gammel.

RUDOLPH PALAIS I CLASSICS ILLUSTRATED

- # 37 *The Pioneers*
Illustrerede Klassikere
nr. 84: *Læderstrømpe*
- # 58 *The Prairie*
Illustrerede Klassikere
nr. 39: *Prærien*
- # 84 *The Gold Bug*
(en ud af tre historier)
- # 89 *Crime and Punishment*
- # 94 *David Balfour*
Illustrerede Klassikere
nr. 70: *David Balfour*
- # 103 *Men Against the Sea*
Illustrerede Klassikere
nr. 57: *I kamp mod havet*
- # 109 *Pitcairn Island*
Illustrerede Klassikere
nr. 142: *Mytteristernes ø*
- # 112 *The Adventures of Kit Carson*
Illustrerede Klassikere nr. 3:
Pelsjægeren Kit Carson
- # 118 *Rob Roy*
Illustrerede Klassikere
nr. 37: *Rob Roy*

Rudy Palais' forsider til *Classics Illustrated*, *The Pioneers* og *The Prairie*³, blev ikke brugt på de danske udgaver.

¹ Rudy Palais-citaterne i denne artikel er fra et interview publiceret i det amerikanske tegneseriefanzine *Alter Ego* 62/2006.

² Se bog 5 side 116

³ Se side 123

Illustrerede KLASSIKERE

*De bedste fortællinger af
verdens største forfattere*

NR.

37

KR.

150

ROB ROY

SIR WALTER SCOTT

Robinson Crusoes forfatter, Daniel Defoe, udgav i 1723 dokumentarromanen *Highland Rogue, or the Memorable Actions of the Celebrated Robert Mac Gregor, Commonly Called Rob Roy*. Udgivelsen var den første af tre dokumentariske bøger skrevet af Defoe om berømte - eller berygtede - lovbrudere. I 1724 fulgte *The History and Remarkable Life of John Shepard, Containing a Particular Account of His Many Robberies and Escapes*, om indbrudstyven John Shepard, som blev arresteret fem gange og flygtede fire, før han blev henrettet i 1724. Og i 1725 udkom *The True and Genuine Account of the Life and Actions of the Late Jonathan Wilde*, om den korrupte politimand Wilde, der udnyttede sin stilling til at fjerne konkurrenter til sin egen bande af indbrudstyre og affressere. Wilde blev henrettet i 1725.

Men det er Robert MacGregor med tilnavnet Rob Roy, der interesserer os. Da Defoes bog udkom, var MacGregor i modsætning til Shepard og Wilde særdeles meget i live, men han sad fængslet i Newgate-fængslet i London. Han var kvægtyv og afpresser, men han var også skotsk folkehelt og oprører. Og det var det sidste aspekt, der appellerede til Defoe - og senere til Sir Walter Scott, der udgav sin roman Rob Roy i 1817.

SKOTSK HØVDINGESØN

Robert MacGregor blev født den 7. marts 1671 i Glengyle ved Loch Katrine i Skotland. Han fik tilnavnet Raibeart Ruadh, som er gælisk for Robert Røde på grund af sit røde hår. Det blev på engelsk til Rob Roy. Robert var yngste søn af Donald MacGregor fra Glengyle - overhoved for MacGregor-klanen. Traditionen tro var klanmedlemmerne lovløse og oprørske overfor

Robert Red MacGregor

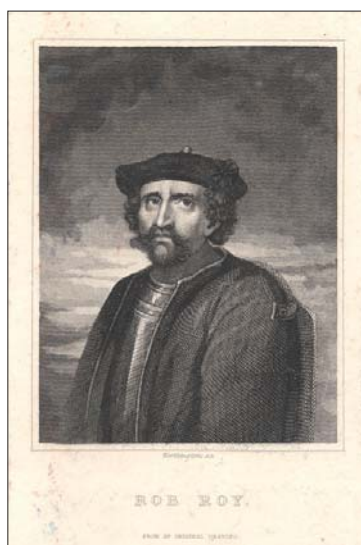
af Hanna Innsedt
bearbejdet til dansk af
Anders Hjorth-Jørgensen

Raeburns portræt fra 1822
af Sir Walter Scott

myndigheder og engelske magthavere. I 1603 blev klanen derfor forbudt, og medlemmerne måtte ikke anvende MacGregor-navnet. Dette forbud bestod frem til 1774. Robert anvendte derfor i perioder moderens pigenavn Campbell.

I 1689 blev faderen arresteret på tvivlsomme forræderianklager og holdt fængslet i to år.

Kobberstik fra 1820'erne
af Robert Red MacGregor

Da William 3. besteg den engelske trone i 1689 og dermed også den skotske, fik Robert MacGregor tilladelse til at nedkæmpe alle, som ikke anerkendte kongen.

Med denne legitimation i lommen foretog Robert og hans mænd i 1691 et raid for at stjæle Lord Livingstones kvæg. De mødte imidlertid modstand fra lokale landsbyboere, så MacGregor tog også deres kvæg med sig. Man må forstå, at det var en urolig tid uden en central og stærk statsmagt. En tid, hvor de lokale myndigheder og magthavere til stadighed kæmpede om magten. Væbnede konflikter og lokale småkrige var derfor ikke noget ekstraordinært fænomen.

KLANENS OVERHOVEDE

Da faderen døde i 1693, manøvrede Robert sig i position som klanens overhovede, selv om han ikke var den ældste søn. Et par år tidligere havde han giftet sig med Helen Mary, som tilhørte Comar-delen af MacGregor-klanen.

Robert - eller Rob Roy - slog sig nu ned som kvægopdrætter og -handler. Han fik ord for at være dygtig og redelig, selvom han tjente lidt ekstra ved lidt afpresning. Mod betaling tilbød han sine "klienter" beskyttelse mod kvægtyve og raids fra banditter. De, som ikke ville betale, oplevede som regel, at deres kvæg forsvandt. Det var dengang ikke en usædvanlig virksomhed, og Rob Roy opfyldte i det mindste sine forpligtelser. Når en klient fik sine dyr stjålet, opsporede Rob Roy og hans mænd tyvene og bragte dyrene tilbage til ejeren. Hans dygtighed som kvæghandler medførte, at han blev en respekteret og betroet mand, og i 1712 lånte hertugen af Montrose ham 1000 £ - en stor sum på det tidspunkt. Pengene skulle Rob Roy investere i kvæg.

Kong William 3

Men pengene blev stjålet af en uærlig tjenestekarl, som forsvandt med dem. Hertugen holdt Rob Roy ansvarlig, og da denne ikke kunne tilbagebetale lånet, erklærede hertugen ham lovløs.

Rob Roy flygtede, men hertugen sendte en deling soldater til hans hjem i Craighrostan, hvor de satte Mary Helen og børnene ud af gården, nedbrændte den og beslaglagde Rob Roys land og dyr.

Historien fortæller, at Mary Helen blev voldtaget og brændemærket, men det er ikke dokumenteret.

LOVLØS

Rob Roy følte sig uretfærdigt behandlet og blev rasende over hertugens behandling af familien. Han påtog sig helhjertet rollen som lovløs og indledte den karriere, som skulle gøre ham berømt og berygtet så langt sydpå som til London.

Rob Roy og hans klan fik nu god brug for evnerne som kvægtyve og lokalkendte i højlandet. Med guerrillalignende taktik slog de gang på gang til mod hertugen af Montroses ejendomme og kvæg. Og undslap med lethed soldaterne, som blev sendt ud fra den engelske garnison i Inversaid.

Samtidig sikrede Rob Roy sig ven-

skab med den magtfulde hertug af Argyll, som var i strid med Montrose og derfor gav Rob Roy beskyttelse. Argyll og Rob Roy var ikke enige om alt. Hertugen var tilhænger af den regerende kongemagt, mens MacGregor-klanen ville have James 3. (egentlig 7.) på tronen. Dermed havnede Rob Roy i et dilemma under det skotske oprør i 1715 og holdt sig udenfor det afgørende slag ved Sheriffmuir, hvor begge de implicerede parter efterfølgende ud-råbte sig som sejrherre.

Efterfølgende blev Rob Roy på trods af sin neutralitet anklaget for højfor-ræderi. Det er siden blevet sagt, at han spillede på to heste og fungerede som spion og dobbeltagent for konfliktens to parter.

Imod dette taler, at han i en ny op-stand i 1719 med 40 af sine mænd deltog i slaget ved Glen Shiel, hvor de ca. 1000 skotske, dårligt armere-de højlandere og allierede spanske soldater blev besejret af et tilsva-rende antal veludrustede, engelske soldater. Her blev Rob Roy alvorligt såret, men overlevede.

Den private strid mellem Rob Roy og Montrose fortsatte imidlertid med uformindsket kraft. Bl.a. kid-

nappede Rob Roy og hans mænd hertugens godsforvalter, John Graham, og holdt ham fanget på en ø i Loch Katrine. Men hertugen afslog hårdnakket at betale løsepenge, og på et tidspunkt gav Rob Roy op og løslod godsforvalteren.

FÆNGSEL OG FLUGT

Ved en blanding af held og dygtighed fik Montroses mænd endelig fanget Rob Roy og skulle eskortere ham til fængsel i Sterling Castle. Men da eskorten krydsede en flod, kastede Rob Roy sig af hesten og svømmede i sikkerhed i en regn af kugler fra soldaternes musketter. Hertugen blev så opgivende efter denne dumdristige flugt - som ikke blev mindre dumdristig i folkemunde - at han nedtrappede jagten på Rob Roy og stort set lod ham være i fred.

Men en ny fjende dukkede op. Denne gang var det hertugen af Atholl. Han havde intet personligt udestående med Rob Roy eller MacGregor-klanen, men ville formodentlig høste ære og anseelse ved at fange den berømte, lovløse skotte. Formodentlig spillede det ind, at Atholl og Argyll var gamle rivaler og modstandere. Hvis Atholl havde held med at fange

Slaget ved Glen Shiel malet af Peter Tillemans (1684 - 1734)

Rob Roy, ville det være ydmygende for Argyll, Rob Roys beskytter. Og ved hjælp af forræderi lykkedes det faktisk Atholl at fange Rob Roy og få ham placeret i fængslet i Logierait. Men endnu en gang lykkedes det Rob Roy at gennemføre en dristig og usandsynlig flugt. Derefter havde han to fjender at tage vare på, hertugerne af Montrose og Atholl!

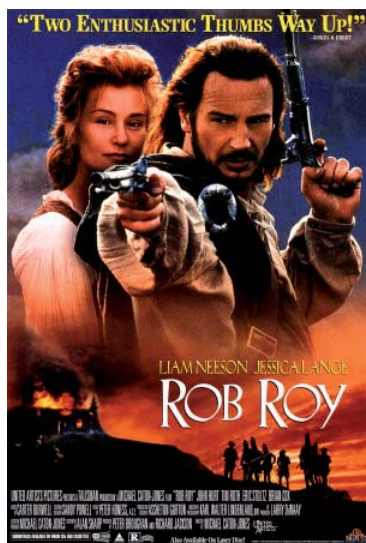
FÆNGSEL OG FRIHED

Efterhånden fik hertugen af Argyll udvirket en forsoning mellem Rob Roy og Montrose, og i 1722 befandt Rob Roy sig i den engelske general Wades varetægt. Hvorfor?

Nogen hævder, at Rob Roy overgav sig frivilligt for at få stridighederne ud af verden. Andre hævder, at Rob Roy blev lovet frihed og kom for at forhandle, men blev overmandet og lagt i lænker. Uanset årsagen blev han lagt i lænker og overført til Newgate-fængslet i London.

Det var på det tidspunkt, at Daniel Defoe fattede interesse for Robert MacGregors sag og skrev bogen om ham. Det medførte, at Rob Roy blev endnu mere berømt og opbyggede hans ry som oprører og retfærdig hævner.

Han forblev imidlertid i fængsel. I 1727 skulle han så forvises til kolonien Barbados. Før han blev indskibet, modtog han imidlertid en kongelig benådning og kunne drage hjem til Skotland som en fri mand. Her levede han en fredelig tilværelse i sine sidste år. 28. december 1734 døde Robert MacGregor i sin seng 63 år gammel. Ved fodenden spillede en sækkepibeblæser *Cha Till Mi Tuilleadh/Never Shall I Return*. Før sidste strofe tonede ud, trak Raibeart Ruadh, Røde Robert, sit sidste åndedrag.

ROB ROY PÅ FILM

Historien om Rob Roy er flimatiseret en håndfuld gange, men det er nok Machael Caton-Jones' version fra 1995, som har gjort sig mest bemærket. Disneys film fra 1953, Rob Roy, the Highland Rogue fortjener også opmærksomhed. Ingen af filmene er imidlertid baseret på Scotts roman, for begge tager udgangspunkt i den historiske Rob Roy MacGregor. Den første filmversion baseret på Scotts roman kom allerede i 1911, produceret i England instrueret af Arthur Vivian. To år senere producerede amerikanerne en 30 minutters version.

I 1922 kom den første film om den "historiske" Rob Roy - ligeledes produceret i England. Derefter gik der 30 år, før Disney-filmen dukkede op, og yderligere 40 år, før Caton-Jones filmen med Liam Neeson i titelrollen.

I 1961 havde BBC en tv-serie i 7 episoder à 30 minutter klar, og i 1977 gentog det sig, idet BBC producerede en TV-serie over 6 episoder à 30 minutter. Begge var baseret på Scotts roman.

Så Rob Roy lever videre i vores kollektive kulturelle bevidsthed, men samme position som Robin Hood har han ikke. Måske er han for menneskelig - for lidt kliche - til at han her 273 år efter sin død, lader sig udnytte.

ROB ROY I LITTERATUREN

Lyrikeren William Wordsworth besøgte Skotland sammen med sin søster i 1803 og inspireret af fortællingerne om Robert Macgregor skrev han digtet *Rob Roy's Grave*. Indledningen lyder således:

*A famous man is Robin Hood,
the English ballad-singer's joy!
And Scotland has a thief as good,
an outlaw of as daring mood;
she has here brave Rob Roy!*

Men der var Walter Scott, som for alvor gjorde Rob Roy berømt udenfor de britiske øer. Han blev engageret i historierne om Rob Roy ved at besøge hans hjemsted godt 60 år efter MacGregors død. Interessen resulterede i romanen Rob Roy, som blev udgivet anonymt i tre bind i 1817.

I Scotts version er Rob Roy nærmest en bifigur. Hovedpersonen er Francis Osabaldistone, som drager til det skotske højland for at opkræve en gæld for faderen. Men det var Rob Roy, som fangede publikums opmærksomhed og gjorde bogen til en stor succes. Det forstod Scott, så i senere udgaver indlagde han flere anekdoter og episoder fra Robert Macgregors liv.

Hanne Innsedt er uddannet folkeskolelærer og har studeret børnelitteratur ved Barnevernsakademiet i Oslo. Hun har udgivet flere bøger for børn og voksne og har anmeldt børnebøger i aviser og fagpresse.

I USA blev Rob Roy kun trykt i to oplag med uændret forside og indhold. Den maledede forside blev udført af en ikke navngiven kunstner.

Harry Miller

- se bog 2 side 67

Rudolph Palais

- se side 6-10 og bog 1 side 121

Walter Palais startede sin karriere som illustratør for flere forlag i New York. I 1940 debuterede han som tegneserietegner og var fra dette tidspunkt indtil 1944 tilknyttet Jerry Iger Studio¹. I samme periode arbejdede han også for Jack Kirby og Joe Simons studio.

Da studiotegnerne ofte arbejdede anonymt, er det uklart, hvilke serier Palais tegnede ud over bidrag til Simon og Kirbys to berømte serier Captain America og Boy Commandos.

Udgivet første gang i USA som

Classics Illustrated
#118 i april 1954.

Udgivet på dansk som
Illustrerede Klassikere nr. 37
i 2 oplag- det første i 1957.

Desuden udgivet som
Stjerneklassiker nr. 53.

Manus:

Harry Miller

Tegninger:

Rudolph og Walter Palais

Men han leverede også tegneserier til en række andre hæfteforlag i 1940'erne.: D.S. Publishing (Public Enemies), Fawcett Comics (Ibis), Fiction House (Crusoe Island, Planet Comics, Rangers Comics), Fox Comics (romantikserier), Hillman (westernserier) og Holyoke Publications (Little Leaders).

I 1950'erne arbejdede han også for Stanmor/Key Publications (skrækserier), Youthful Magazines (Flaming Arrow, Indian Fighter, Stamp) og til sidst for Charlton Comics (Hot Rods and Racing, Davy Crockett).

Efter 1955 er der ikke registreret tegneserieudgivelser fra Walter Palais' hånd.

Han tegnede kun en enkelt titel for Classics Illustrated, Rob Roy (CI-118), hvor han assisterede broderen Rudy Palais, da denne blev syg under arbejdet med hæftet.

¹ Se bog 5 side 116

Fra venstre: Den amerikanske udgave, en tysk og den danske Stjerneklassiker.

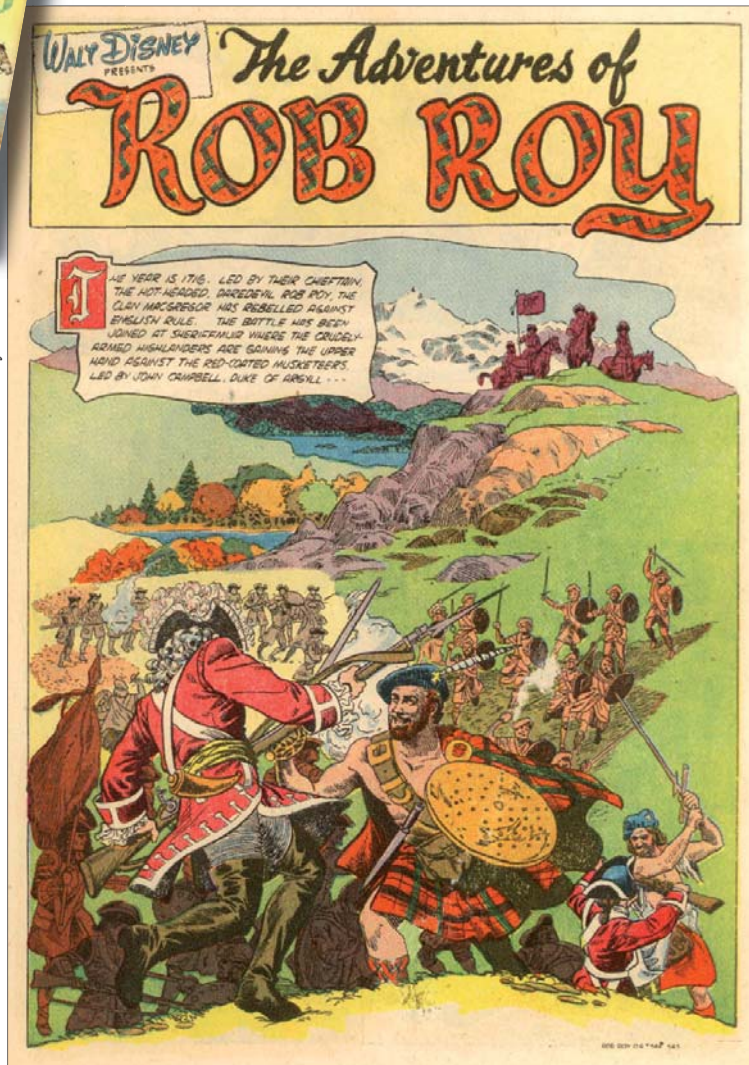
Disneys Rob Roy

Den 23. oktober 1953 var der gallapremiere i London på Walt Disney-produktionen *Rob Roy, the Highland Rogue* med den britiske skuespiller Richard Todd i titelrollen og Glynis Johns som hans kone Helen Mary MacPherson MacGregor. 12 måneder senere havde den premiere i Danmark med titlen *Højlandets helt, Rob Roy*.

Den danske filmskribent Bjørn Rasmussen beskrev filmen således: "Eventyrlighed tilrettelagt for børn." Som altid fulgte der en tegneserieversion af filmen i hæfteformat, *The Adventures of Rob Roy* udgivet i USA af Dell Publishing som *Four Color* #544 i 1954. Den blev tegnet af den senere Tarzan-tegner Russ Manning. I modsætning til de fleste andre hæfter baseret på Disneys film, udkom dette hæfte ikke i Danmark.

© Walt Disney Productions

Den komplette udgave på originalsproget engelsk af
Walter Scotts *Rob Roy* kan downloades fra <http://www.gutenberg.org/etext/7025>